

Landsmøtedelegater, ordførerskap, gjester og presse

Matproduksjonen må økes på egen jord! Nå må NBS satse!

FNs organisasjon for mat og landbruk (FAO) forventer at ni milliarder mennesker skal brødføes i 2050. Da vil sannsynligvis ikke forsyningen av mat bare være et fordelingsproblem, men også bli et forsyningsproblem. Produksjonen av mat kan bli langt mindre enn det som trengs. Da nytter det ikke for rike land å stole på import av billig mat. FAO slår fast at dersom en omfattende hungersnød skal unngås, må matproduksjonen økes i stort omfang i de kommende årene.

Hvem er det som må ta ansvar for at den øker? Det er de rikeste landene med de beste utgangspunktene. Det er oss.

95 prosent av all maten som produseres i dag har sitt utspring i matjord. Likevel er utrolig nok matjord en av våre mest oversette ressurser.

I år er FN's år for jordsmonn. 2015 er også året da FN's tusenårs mål ser sin slutt, og nye mål er blitt forhandlet fram. FN's nye bærekraftsmål skal fungere som en global arbeidsplan for samfunnsutvikling. Bærekraftsmål nummer to sikter på å «utrydde sult, oppnå matsikkerhet, bedre ernæring og fremme bærekraftig landbruk».

Befolkningsvekst og klimaendringer krever at matproduksjonen må økes på landenes egne arealer. FN sier at det småskala familielandbruket er det viktigste verktøyet for å løse utfordringene. La meg si det en gang til: FN sier at det småskala familielandbruket er det viktigste verktøyet for å løse utfordringene.

Interessen for sunn mat, dyrevelferd og hvordan maten blir produsert er økende. Dette er både internasjonale og norske trender. Folk vil vite hva de spiser. De vil vite hva barna deres spiser. Interessen for og behovet for Norsk Bonde- og Småbrukarlags politikk øker. Dette vises også gjennom at NBS har netto medlemsvekst 3. året på rad!

Vi skal glede oss over at stadig flere våkner, men samtidig styres Norge i dag av politikere som hverken har nok interesse, innsikt eller engasjement for jordbruket vårt. Slik kan det ikke fortsette. Norge må ta et sjølstendig ansvar for å produsere nok mat til egen befolkning. Det vil være vår beste forsikring mot konsekvensene av klimaendringene. Og det er den beste formen for beredskap!

Vårt eget jordbruk vil øke i verdi. Ved å ruste opp egen matproduksjon på norske ressurser trygger vi vår egen befolkning. Skandinavia vil ifølge klimarapporten kunne få en marginal økning i matproduksjonen, men for tropiske land i Afrika og Asia vil mulighetene for matproduksjon bli så endret at det påvirker oss alle. Dersom soya- og kjøtteksporterende land som Brasil og Argentina opplever svakere avlinger som følge av klimautviklingen, så er det naturlig om de vil sikre egne innbyggeres mat fremfor å eksportere. Dette vil få store konsekvenser for land som er avhengige av å importere ulike landbruksprodukter både til mat og dyrefôr, slik som i Norge.

I en slik situasjon har vi plikt til å utnytte våre egne arealressurser. En landbrukspolitikk som gjør oss enda mer avhengige av andre lands matfat er direkte uansvarlig. Norsk bonde- og småbrukarlag må sørge for fortsatt å synliggjøre og være en motvekt mot politikken som forsøker langsomt å dra Norge i den retningen.

Matsikkerhet og beredskap må være et sentralt tema i arbeidet med ny politikk og forbedring av virkemidlene!

Likevel går altså utviklingen i norsk jordbruk helt feil veg. Norsk jordbruk går lengre og lengre bort fra Stortingets vedtatte mål. Stadig mindre norsk jord er i bruk – med mindre man regner inn kjøpesentre og motorveier som ansvarlig bruk. Stadig flere bønder i nye områder i landet utsettes for en rovviltsituasjon som går på helsa løs. Husdyrproduksjonen baseres på økende mengder importerte fôrråvarer, slik at sjølforsyningsgraden er under 40 prosent. Under 40 prosent!

Jordbruket har rom for flere hender i arbeid. Driftsøkonomien i sektoren er i ubalanse. Gjeld og kostnader vokser. Realinntektene faller. Markedsinntektene er lavere enn produksjonskostnadene, og tilskuddene utgjør i dag mer enn sektorens totale arbeidsinntekt. Matproduksjonen løsrives både fra ressursgrunnlag og driftsøkonomi. I tillegg er denne utviklingen i åpen strid med de politiske formålene med jordbruket, noe også Riksrevisjonen har slått fast. Det er behov for ny politikk og mer treffsikre virkemidler. Det er behov for dem NÅ!

Jordbruksforhandlingene 2015

Det har blitt skrevet mye om jordbruksforhandlingene i år. Mye av det har vært bra, men mye har også vært forferdelig feil. La meg raskt gå gjennom det som er fakta:

Inngått avtale gir en inntektsmulighet på om lag 13 000 kr pr årsverk for et gjennomsnittsbbruk. En gjennomsnittlig lønsmottaker har fått en lønnsøkning på 16 000 kr. For små og mellomstore bruk innebærer inngått avtale et betydelig mindre kronemessig tillegg. Norsk Bonde- og Småbrukarlag kunne ikke bli med på en avtale som gir en så mager gevinst for mange bønder rundt omkring i hele landet. Jeg er stolt over at vi sto utenfor og tok kampen mot en elendig avtale.

Hele organisasjonen er svært skuffet over at staten ikke legger mer budsjett penger på bordet. Nå bruker Norge rundt 1 prosent av statsbudsjettet på jordbruk, faktisk mindre enn hva EU bruker på sitt jordbruk. Vi stiller oss svært uforstående til statens og regjeringas manglende vilje til å satse på dette helt avgjørende området. Vi står foran store utfordringer når det gjelder matproduksjon, noe ikke minst FN advarer mot. Klimaendringer, folkevandringer og befolkningsvekst gjør at vi må øke matproduksjonen. Stortinget har sagt at vi skal øke matproduksjonen i Norge i takt med befolkningsveksten. Da må det til en helt annen satsing enn det regjeringen nå legger for dagen.

Det snakkes stadig om viktigheten av oljefondet for fremtidige generasjoner. Men det hjelper lite å ha enorme summer på bok, om selve livsgrunnlaget har fått forvitte. Vi kan ikke stå for at kommende generasjoner arver et gjengrodd Norge som er helt og holdent avhengige av å importere maten sin.

Landbruks- og matminister Sylvi Listhaug kritiserte Norsk Bonde- og Småbrukarlag for ikke å ta ansvar ved å bryte jordbruksforhandlingene. Dette hevdet hun på pressekonferansen der den nye jordbruksavtalen ble presentert, og hun kritiserte oss også fra Stortingets talerstol.

Samtidig ga statsråd Listhaug selv noe av forklaringen på hvorfor Norsk Bonde- og Småbrukarlag brøt forhandlingene i sin karakteristikk av inngått avtale mellom Staten og Norges Bondelag. Hun understreket at de strukturendringene som regjeringen fikk gjennomført i 2014 med støtte fra KrF og Venstre, nå ligger fast. Hun tilføyde at omfordelingen av penger fra små og mellomstore bruk til de største, som staten fikk til i fjor, blir videreført med Norges Bondelags signatur i år.

Dette kunne ikke Norsk Bonde- og Småbrukarlag godta. Vi tar ansvar for å få til en annen og bedre politikk.

Avtalen vil bidra til at flere gir opp jordbruksproduksjonen og at arealer går ut av produksjon. Uten kraftfôrprisøkning stimuleres bruken av kraftfôr på bekostning av grovfôr. En gjør seg mer avhengig av importfôr og matsikkerheten svekkes.

Med dagens sikkerhetspolitiske situasjon, voksende klimautfordringer, befolkningsvekst og spådommer om mat- og vannmangel, kunne ikke Norsk Bonde- og Småbrukarlag skrive under årets jordbruksavtale.

«Det er en god avtale for bonden og for økt norsk matproduksjon», sa leder Lars Petter Bartnes i Norges Bondelag under pressekonferansen da Norges Bondelag underskrev avtalen.

Dette viser at det er en tydelig forskjell mellom Norsk Bonde- og Småbrukarlag og Norges Bondelag. Det er behov for NBS framover. På mange måter et større behov enn noen gang tidligere.

Vi skal lytte og ta til oss kritikken fra statsråd Listhaug, fordi den tydelig viser hva vi må være en motvekt mot – og hvorfor det vi gjør er viktig.

Mat og folkehelse

Det er viktig å produsere mat i Norge, men det er enda viktigere hvordan vi produserer den.

Det er sammenheng mellom produksjonsmåte, matkvalitet og helse. God dyrevelferd med god plass, godt stell av hvert dyr og profesjonell medisinoppfølging må videreutvikles. Stor dyretetthet og store produksjonsenheter – i såkalt industrijordbruk - har skapt store helseproblemer både for dyr og mennesker. Regjeringens utvidelse av konsesjonsgrensene for fjørfeslakt, støttet av Venstre, var i så måte et feilsteg. Mange land må endre måten de produserer mat på hvis de skal kunne redusere en uforsvarlig høy medisinbruk og stoppe utbredelsen av multiresistente bakterier. Biologi og helse må vektlegges foran kortsiktig økonomisk gevinst. Kortsiktig økonomisk gevinst koster dyrt på lang sikt. Langt dyrere enn mange klarer å ta innover seg i dag – og ufattelig mye dyrere enn kostnaden av i dag å legge til rette for at gode bønder kan produsere maten forsvarlig.

I småskalajordbruk er smittepresset relativt lavt, og det drives ikke større enn at bonden har tid til å ta seg av hvert dyr.

Noen forbrukere er opptatt av kjemiske farer slik som tilsetningsstoff, medisinrester (hormoner, antibiotika), fremmedstoffer (tungmetaller, dioksiner) og plantevernmidler (pesticider) og biologiske farer som kugalskap, bakterier (f.eks. Salmonella), virus, parasitter, naturlige gifter (jeg nevner algetoksiner i blåskjell, soppgifter, mykotoksiner).

Ved større import og særlig dersom TTIP- avtalen mellom USA og EU blir en realitet, og Norge må implementere nye regelverk og økt import gjennom EØS-avtalen kan det hende Norge må godta høyere nivåer i animalske produkter av smitte, dampbehandling av slakt, klorbehandling av kyllingslakt, hormonbehandling av melkekyr og kjøttfe, flere tillatte tilsetningsstoff m.m.

Produksjonsmåten av kjøttet har betydning for både folke- og dyrehelse. Helsemyndighetenes ensidige råd om redusert forbruk av rødt kjøtt og en ukritisk anbefaling av hvitt kjøtt er ikke bare uheldig for miljøet, kulturlandskapet, reiselivsnæringa, matbehovet og sjølforsyninga, men det er også uheldig for folkehelsa. Sammensetningen av kjøttet bestemmes i stor grad av fôrets sammensetning.

Husdyrprodukter bør være så sunne som mulig og ha høyere innhold av selen og omega-3 fettsyrer og mindre omega-6 fettsyrer enn i dag. Sau og storfe er de norske "kjøttprodusentene" som greier

seg med desidert minst kraftfôr. «Hvis dyra får gå i utmarka og på fjellet, kan kjøttet produseres med nesten bare grovfôr».

Undersøkelser utført ved NMBU forteller at en får redusert uheldig omega-6 fettsyre til fordel for gunstig omega-3 fettsyre i kjøttet slik at fettene blir sunnere jo større andel av næringsopptaket som kommer fra beite og grovfôr.

Kjøtt fra dyr som er fôret med kraftfôr har forbedringspotensial og forbedringen er enkel å få til: Gi gras til dyra, eller bytt ut soya i kraftfôret med raps pluss linfrø. Forskning viser at dette vil gi lavere arakidonsyreinnhold i kjøttet, og faren for kreft reduseres.

Men en god og forsvarlig produksjonsmåte er et lite debattert tema i mediene. Det er vår oppgave å sørge for at det endrer seg. Folk må vite hva barna deres spiser i dag – og hva de kommer til å spise i fremtiden, om kreftene vi kjemper mot får vinne frem.

Vi er i en posisjon i dag der det ikke er for sent å snu. Vi kan fortsatt sikre verdens beste og sikreste jordbruk her hjemme. Jeg tror det er få som i dag ikke ville støttet det helhjertet – om de kjente fakta i saken.

Et av hovedmålene i Norge må være å utvikle virkemidler som fører til og sikrer produksjon av sunn og trygg mat.

Men hva får vi ekstra betalt for? Innen EUROP – klassifiseringssystemet så er det noen som bruker ordet «kvalitetstilskudd». Og flere foreslår at tilskudd ikke skal kunne oppnås før dyret oppnår O+. Og hvordan får du O+ og såkalt bedre f.eks. i rovviltutsatte områder der dyr må tidligssankes? Jo, selvfølgelig med å fôre dyr som produserer sunt rødt kjøtt med kraftfôr slik at kjøttet blir usunt før det selges.

Jeg kaller dette tillegget for «klassifiseringstilskudd». Jeg etterspør imidlertid klassifisering for spisekvalitet og for helsekvalitet. Er det ikke på tide å utvikle avregningskriterier for slike kvaliteter? Ny politikk og nytt regelverk må til.

Jeg ønsker å se forskningsoppgaver med titler som: «Hva skal vi fôre dyra våre med for å få tryggere og sunnere kjøtt?»

Jeg ønsker å se saker i media som er opptatt av hvordan maten produseres.

Jeg siterer Hippokrates: «La din mat være din medisin - og din medisin være din mat.»

Jeg har til nå snakket litt om mattrygghet (Food safety) – dvs «man blir ikke sjuk av maten» og om hvordan vi kan få maten sunnere (health promotion). Matsikkerhet (Food security) – dvs «en har nok og riktig mat» er også viktig. Matvareberedskap er samfunnssikkerhet. Tilgang til sunn mat og vann er blant menneskers aller mest grunnleggende behov, og dermed viktige forutsetninger for samfunnssikkerhet og stabilitet.

For å vurdere sårbarheten i norsk matproduksjon og matforsyning, er det viktig med kunnskap om hvilke faktorer som kan påvirke dette på kort og lang sikt. FNs klimapanel fastslår at etterspørselen etter mat vil stige med 14 % hvert tiende år. I samme periode vil matproduksjonen synke med 2 %. Faren for ressurskonflikter mellom land vil trolig øke betydelig. Helsepolitikk, matpolitikk og forsvarspolitik må sees i sammenheng! Trygg og sunn mat og trygg og sunn matproduksjon er beredskap – det er å ta ansvar i verden.

Ungdomsarbeid og rekruttering

Vi i NBS har prioritert ungdomsarbeid og rekruttering i mange år, og vi vil gjøre det også i framtida. Det er tross alt ungdom som er framtida.

Jeg vil fremheve det gode samarbeidet med Natur og Ungdom om prosjektene “Grønt Spa’tak” og «Slipp oss til – Ungdom inn i landbruket”. I sistnevnte er også Norges Bygdeungdomslag samarbeidspartner. Arbeidet i begge prosjektene blir gjennomgått nærmere i morgen, derfor sier jeg ikke mer her enn å rette en takk til Felleskjøpet som er en god sponsor av «Grønt Spa’tak»

Et viktig virkemiddel for å få ungdom til å velge sitt yrke innen jordbruket, er økonomi og inntekt. Derfor har Norsk Bonde- og Småbrukarlag i tillegg til ulike rekrutteringstiltak fremmet forslag om et eget rekrutteringstilskudd ved jordbruksforhandlingene. Dessverre har ikke staten støttet dette forslaget.

Landbruks- og matdepartementet har satt ned et eget rekrutteringsutvalg hvor Therese Rudi er vår representant. Merkelig nok skal dette utvalget ikke diskutere økonomi. Men jeg kan garantere at vi skal sørge for at det blir så mye som mulig diskusjon rundt det utenfor utvalget.

Også i organisasjonen løfter vi frem ungdommen. NBS har et eget ungdomsutvalg, og vi har vedtektsfestet at alle fylker har rett til å stille med en ungdomsdelegat med tale, forslags og stemmerett.

Jeg har gjort dette til tradisjon under landsmøtetalen, og gjentar det i år også: Reis dere alle ungdommer under 35 år!

La oss klappe for et viktig vedtak i vår organisasjon om å slippe ungdommen til – la oss klappe for dyktig og ivrig ungdom!

Landbruket trenger kvinner – kvinner trenger landbruket

Norsk Bonde- og Småbrukarlag og Kvinner i Skogbruket utfordret Regjeringen til å tenke nytt og komme med visjoner og konkrete tiltak som kan løfte kvinner fram i landbruket. Melding til Stortinget med tittelen «Likestilling i praksis. Like muligheter for kvinner og menn» ble lagt frem av statsråd Solveig Horne den 9. oktober. Jeg er dessverre enig med lederartikkelen i Dagbladet som skriver: «Det blir ikke særlig mer likestilling med likestillingsmeldingen».

Det er stadig færre kvinner som velger eller tør å satse på landbruket som levevei. I 1969 var kvinneandelen i landbruket så lav som 6,4 prosent. Tjue år etter, i 1989, og 15 år etter den «likestilte» odelsloven trådte i kraft, var andelen steget til 9,5 prosent. I 1999 viste tallene at vi hadde kommet opp i en andel på 12,9 prosent og en skulle tro at det vi så var en sakte, men sikker vekst av kvinner i landbruket. De siste 15 årene har andelen kun økt med 1 prosent, som i praksis utgjør en økning på ja, ingenting.

Vi må derfor påvirke Stortingspolitikerne slik at det vedtas klare føringer når likestillingsmeldinga skal behandles på Stortinget. Rapporten vår «Et landbruk uten kvinner» viser flere konkrete tiltak som det er verd å følge opp.

Skal vi få til en økt matproduksjon MÅ vi ha med flere produsenter, kvinner er vesentlig for å sikre en variert og bærekraftig produksjon. De er genuint opptatte av matsikkerhet, bærekraft og bruk og bevaring av kulturlandskapet. Økt rekruttering er noe vi alle sammen, kvinner så vel som menn, må

stå sammen om å få til, og jo sterkere samholdet er mellom bønder, jo enklere gjør vi det for oss selv. Vi må inspirere og motivere, både hverandre og nye til, men vi kan ikke gjøre denne jobben alene.

Kvinner (og menn) i landbruket trenger og krever politiske løsninger som sikrer rammevilkår både for store og små bønder, dette er avgjørende for å få flere (kvinner) til å satse på landbruket. Likestilling er lønnsomhet.

Kvinner er spesielt aktive i denne nye trenden med urbant landbruk, matproduksjon og omsetning i – og omkring - de store byene i Norge. I Norge ønsker byfolket nå lære om jordbruk, dyrke selv og spise kortreist og egenprodusert mat. Andelsjordbruket er på fremmarsj.

Norsk Bonde- og Småbrukarlag har innført en nye medlemskategori andelseiermedlem, og Kvinneutvalget har spesielt arbeidet med urbant landbruk. NBS må intensivere dette arbeidet fremover, fordi jeg anser «bybonden» for å være en av våre beste allierte.

Det er mange som brenner for norsk landbruk – også uten å ha det som levevei selv. Vi må sikre at de fortsatt får slippe til og bidra. Vi skal ha plass til alle - også våre nye landsmenn. Det er flere innen landbruket som tilbyr husvære. Mange av flyktningene og innvanderne både ønsker og kan dyrke jorda. Jeg foreslår at vi etablerer en for «Grønt Spa'tak for flyktninger».

Om rovvilt og beiteressursene: Stortingsvedtak brytes – liv og helse settes på spill

Spørsmål om rovviltpolitikk og rovviltforvaltning er stadig aktuelt, og konfliktnivå er i mange områder uakseptabelt høyt. Nå er det gått over 4 år siden rovviltforliket på Stortinget. Norsk Bonde- og Småbrukarlag har bedt Riksrevisjonen om å få gjennomført en forvaltningsrevisjon av gjennomføringen av rovviltforliket. I går kveld hørte vi om opplegget for evaluering av rovviltpolitikken av Geir H. Strand, NIBIO. Der er svært viktig at alle berørte spiller inn slik at det blir virkeligheten som skal evalueres. Ett faktapunkt som kom fram i Strands innlegg var et hele 64 prosent av Norges landareal er yngleområde for enten ulv, gaupe jerv eller bjørn.

Nettopp politikernes vilje til å innse virkeligheten har vært det siste årets store utfordring. Beitebrukere og andre som høster og forvalter utmarksressurser har forgjeves meldt ifra til politisk ledelse i Klima- og Miljødepartementet og til Stortingets Energi- og miljøkomite, men der er gjennomgangstonene på Høyres vis «at nu går alt så meget bedre...»

Rovviltnemda i region 7 skriver i juni til Storting og regjering:

”Rovviltnemdene skulle i rovviltforliket av 2011 få økt ansvar og myndighet. Ansvar har økt, men myndighet senkes til det minimale.”

Fylkesordfører i Oppland og Fylkesrådsleder i Hedmark skriver i august 2015 til Miljøvernministeren følgende:

”Vi støtter rovviltnemdenes oppfatning at Miljødirektoratet ikke har samme fortolkning av rovviltforliket og dermed ber vi om at dette klargjøres av statsråden og vi ber om møte om saken”.

Rovviltnemda i region 3 skriver i oktober 2015 til Energi- og miljøkomiteen følgende:

”Rovviltnemda i Oppland meiner Miljødirektoratet ikkje har gjort nok i å sørge for restuttak av lisenskvotane. Dette har satt rovviltforvaltninga og beitenæringa i Oppland i en situasjon som er heilt uholdbar”.

I uttalelse fra ordførere i kommuner som helt eller delvis ligger i prioriterte beiteområder heter det:

”Bakgrunnen for denne uttalelsen er den svært krevende situasjon som har oppstått for småfenæringa (det som er igjen av den), i de områder som innenfor Rovdyrforliket er definert som grønn sone.»

Disse sitatene viser at det ikke bare er beitenæringa som mener at situasjonen i mange områder er helt uholdbar. MEN fører det til at politikere fra regjeringspartiene gjør noe - eller viser politisk handlekraft. Svaret er et rungende NEI – alt er bra – det går bedre, er svaret fra regjeringspartiene. Vi kommer ikke til å tilgi dere – dere vet hva som skjer - mange har sagt fra.

Men på Miljødirektoratets hjemmesider melder de 20.8 ”Landet sett under ett har det vært en relativt rolig sommer når det gjelder rovviltarbeid og dokumentasjon av skader”. Dette er 2 måneder før fristen for å søke om erstatning! Brannslukking?

Sommeren 2015 inviterte NBS både Miljøvernminister og Landbruks- og matminister til å bli med ut i et beiteområde for å se og oppleve virkeligheten med egne øyne. Svaret kom da beitesesongen var slutt.

Flere sier til meg: ”Tidligere var beitesesongen den fineste tiden på året – vi gledet oss. Nå gruer vi oss til - og frykter - vi beitesesongen.«

Svært mange beitebrukere i mange kommuner i beiteprioriterte områder har sommeren 2015 opplevd angrep av rovvilt, spesielt ulv. Daglig brukte mange dyreeiere og andre involverte, representanter fra SNO osv. det meste av tida til å gå utvidet beiteettersyn, søke opp skadde og drepte dyr, avlive skadde dyr osv. Dette i områder der beitedyr har prioritet.

Dette er helt uakseptabel situasjon. Det enstemmige rovviltforliket vedtatt av Stortinget 16. juni i 2011 i punkt 2.2.19 fastslår at det ikke skal være rovvilt som representerer skadepotensial i prioriterte beiteområder og kalvingsområder for tamrein.

Matprodusenter som produserer miljøvennlig, sunn og ren mat basert på beiteressursene i skog og fjell opplever en psykisk belastning som det er umenneskelig å bære.

Norsk Bonde- og Småbrukarlag krever at krisehjelp må settes inn i rovviltutsatte områder! Det er fare for liv og helse! Som er strakstiltak må kyndig helsepersonell stilles til rådighet, arbeidshjelp til onnearbeid og tilsyn. Miniseminarer om psykisk helse og rovvilt, som vi arrangerte i august, konkluderte med at det må bli en stopper på lidelsene! Nå MÅ det ordnes opp med rovviltforvaltningen!

Økt bruk av utmarksbeite må stå sentralt når norsk matproduksjon skal økes! Stortingsflertallet vedtok å satse på beiteressursene da stortingsmeldinga ble vedtatt. Beitedyr omdanner grasressursene i utmarka til menneskeføde. Husdyr på utmarksbeite tar opp om lag 300 millioner føreheter pr. beitesesong. Dersom bonden skulle kjøpe en tilsvarende mengde føreheter i form av kraftfôr (kr. 4,00 pr. kg) representerer utmarksbeite en verdi på 1200 millioner kroner. Et forsiktig anslag fra NIBIO er at husdyr kan doble opptaket av fôr på utmarksbeite.

Hele 15 prosent av de artene som i dag står på den norske rødlista, dvs. 690 arter, trues av stigende tregrense. Utmarksbeite sikrer leveområde til over 300 arter på rødlista. Den Europeiske Landskapskonvensjonen som ble ratifisert av Norge i 2001, forplikter oss til å ta vare på beitelandskapet.

Det er Stortinget som har fattet vedtak om antall ynglinger av de ulike rovviltartene. Det nasjonale bestandsmålet for jerv er på 39 valpekull, mens det i 2015 ble registrert 65, en oppgang på 13 siden

2014. Bestanden for jerv ligger over målet i samtlige regioner. Dette er et klart brudd på rovviltforliket, hvor det heter: «Rovviltforvaltningen skal skje på en slik måte at antall ynglinger av jerv holdes så nær bestandsmålet som mulig. Dagens jerveforvaltning er brudd på rovviltforliket.

I brev til flere beitebrukere i Saltdalskriver Fylkesmannen i Nordland: "Som du er kjent med har Fylkesmannen i Nordland fått som oppdrag fra Klima- og miljødepartementet å tilby bistand til frivillig omstilling ut fra de kroniske store tap av sau til rovvilt på østsiden i Saltdal". "Vi er kjent med at du i din besetning siste årene har hatt relativt begrenset tap, men tilbudet er likevel rettet til deg. Det staten kan tilby er enten midler til omstilling fra sauehold/nedlegging av sauehold, og da primært omstilling til annen landbruksnæring".

Flere av de som har mottatt dette tilbudet, har sine dyr i beiteprioritert område og de har hatt lave tap de siste årene. Tilbudet oppleves som et ubehagelig press. Denne type saker og myndighetenes håndtering av den, bidrar til at konflikten vokser.

Forebyggende og konfliktdependende tiltak - såkalt FKT-midler:

I saldert budsjett for 2009 ble det avsatt 80,5 millioner til denne posten. I budsjettforslaget for 2016 foreslår Regjeringen 70 millioner

Fra og med 2010 skal FKT-midlene også dekke kostander til kommunale jaktlag, ved skadefelling.

I budsjettet for 2016 foreslår regjeringen å øremerke 10 mill. kroner til omstilling, som er et nytt tiltak fra 2015. Det betyr at det er en nedgang på de tradisjonelle FKT-tiltakene

NORSK BONDE- OG SMÅBRUKARLAG KREVER:

- Antall ynglinger av jerv må ned på vedtatt bestandsmål
- Når lisenskvote ikke tas ut, må miljøforvaltningen sørge for at restkvote tas ut, jamfør rovviltforliket 2.2.4.
- Det må gis fellingstillatelse på vårsnø på bjørn og ulv utenfor sone/yngleområde.
- Skadefellingsjakt må effektiviseres bl.a. gjennom bruk av "løs på drevet halsende hund".
- Posten forebyggende og konfliktdependende tiltak må økes til minimum 100 mill. kroner

Utmarksutvalget i NBS har siden 1.6. hatt ukentlige telefonmøter for å følge rovviltsituasjonen.

Lokalmat

Da Norsk Bonde- og Småbrukarlag tok initiativ til «Verdiskapingsprogrammet for mat» var bakgrunnen bl.a. å øke inntekta for bonden, å øke utvalget for forbrukeren og å bidra til levende bygder.

Laget fikk mye kritikk og opplevde stor motstand mot vår satsing på lokalmat i starten, mens nå satser «alle» på det. Omsetningstallene for lokalmat og –drikke vokser 3 ganger raskere enn

dagligvaremarkedet ellers. Målet til regjeringa er en lokalmatomsetning på 10 milliarder i 2025. Dersom dette målet skal nås må faglaga i jordbruket støtte opp om prosjektet, de må gå tungt inn i mobiliseringsarbeidet og regjeringa må være villig til å stille opp med midler, noe de ikke har vært så langt.

Norsk Bonde- og Småbrukarlag er klare til å bidra, men da må også regjeringa stille opp.

Lokalmat er et viktig virkemiddel for å opprettholde en variert bruksstruktur i Norge, noe som er en forutsetning for å oppnå økt matproduksjon på norske ressurser, i stedet en utvikling der norsk matproduksjon er basert på importert kraftfor. Produksjonen må skje der ressursene er. Interessen for håndverksmessig produsert mat med en historie og en garanti på de ulike forventninger forbrukeren har, er økende. Skal vi lykkes med å tilby mer lokalmat til den norske forbrukeren, trenger vi et sett med virkemidler som ikke bare gjør det mulig, men også attraktivt å drive landbruk over hele landet.

Det Grønne skiftet

Jeg frykter for at regjeringens passive holdning til bioøkonomien kan ramme vår fremtidige evne til å finansiere velferdsstaten. «Alle» snakker om nødvendigheten av det grønne skifte. Vi vet at fremtidens verdiskaping må ta utgangspunkt i fotosyntesen og fornybare råvareressurser i jord, skog og hav. Blå og grønn sektor må samspille og ikke la kreftene som forsøker å sette oss opp mot hverandre lykkes. Et samlet norsk forskermiljø peker på landbruk som en av de viktigste bransjene for verdiskaping i bioøkonomien.

Mens resten av vesten bruker sine fremste forskere og felles ressurser i å utvikle en bioindustri, forsterker Høyre og FrP-regjeringen en utdatert og gammeldags mat- og jordbrukspolitikk.

Høyre og FrP-regjeringen satser gjennom endringsforslag til lovverk og øvrige virkemidler på dem som vil ut av landbruksnæringa, og gjør det samtidig verre for oss som er i eller vil inn i næringa.

Lektor i historie ved Grønlands Universitet, Thorkild Kjærgård, sa i fjor om situasjonen i Danmark:

«Den tryghed, som landbruget skapte, er væk. Det er en national tragedie. På bare få årtier har landbruget mistet den kulturelle og politiske kapital, det har brukt 200 år på at opbygge. Befolkningen straffer bøndernes storhedsvanvid.»

La oss sammen stoppe Høyre og FrP-regjeringa før de får ødelagt jordbruket i Norge!

Det er NÅ det gjelder

Jeg har snakket mye om det som beveger seg i feil retning i dag, men det er viktig at vi også tar med oss det som er bra. Samtidig som rammevilkårene for bøndene aldri har vært trangere, og politikken synes å forholde seg til en helt alternativ virkelighet, så er det samtidig stadig flere – fra distriktene, bygdene og inn i byene – som engasjerer seg og setter seg inn i problemene.

Norsk bonde- og småbrukarlag opplever netto medlemsvekst for tredje år på rad. Jeg ser akkurat nå utover et av de flotteste og sterkeste landsmøtene noensinne. Vi er en motvekt som blir stadig tyngre – og til slutt skal vi klare å tippe hele vekta.

Vi må bare være sterke, aktive og høylytte nå. Vi må tørre og fortsatt kjempe med nebb og klør for det vi tror på. Vi må ikke la oss overvelde av håpløshet eller motgang – men fortsatt bidra i debatten og sørge for at framtidens jordbrukspolitikkk blir en vi kan være stolte av.

Kjære alle sammen: La oss sørge for at landsmøtet blir en motivasjonssamling basert på solid medlemsvekst, optimisme, håp for fremtiden og et felles, brennende engasjement. Lykke til med generaldebatten!

Det er NÅ det gjelder!